Balogh István

Áradat fenyegette kicsiny világunkat

Domb alatt ül csöndben befogadó falum. Kétszer két házsor, közbül patak.
Kilencvenkilec nyarán TISZÁNYIVÁ duzzadt. Zuhogott az átereszen.

Zubogott belőlünk a szó szombat reggelenként az egyetlen kocsmában.
Sör mellett pofáztunk egymással. Kora reggeli sör a legjobb, mondta
Egy nagy hírű urológus Pesten. Az kimossa vesédet tisztára, rontó kövek,
Homokszemek menekülnek az átváltozott sörhabtól! Mi meg az udvari
Budit lövelltük oldalba vidáman ártó köveinkkel, ha esett, ha fújt, ha nap
Nevetett az égen a szemünkbe, és visszaülve, korsók-felesek mögül
Megint belekezdtünk a nagy mesébe: a katonáskodásunkról.
Falusi háryjánosok, apróka münchausenek, parányi magyarok,
Tótok, kunok, szerbek, románok, cigányok, ruténok.
Áldott csodabogarai a Jóistennek, akiket ide sodortak a százados
Szelek, s akikről soha senki nem krétáz, mert miért viselne gondot
Bárki is rólunk? Megérünk-e valakinek annyit, hogy
Fölemlegessenek hivatalos helyeken minket?

Ámbár az adóhivatal mindig idetalált, hátakból szíjakat hasított.
S megtalálta ám a férfiakat a mindenkori hadvezetés. Kilencvenötben
Milosevics is engem. Igaz, csak telefonon szólt ide a palicsi szomszéd,
Behívód jött, *maradj a seggeden*! TÚL SOK ÁM két háború hősi halottja!
Egy ilyen kis falunak romlására vannak hősei, akiknek dédapák telkein
Élni kellett volna, nemzeni, szántani-vetni, jobbágy-ősök nyomán
Járni Szőlőhegyre, de hát mi dungósan röhögtünk ezen is! Itthon
Maradtak az asszonyok, lányok, mondtuk, csak megtették a magukét!
Meg is! Várták haza a kedvest, mint a mesében.
Az meg nem jött, nem jöhetett. Csontja idegenben porlad, génjeit szél
Hintáztatja, mint akasztott ember szertefoszló álomlátásait. Katonáskodást
Meséltünk, én Biletyát, átkozott koncentrációs tábor helyén újraindított
Gyalogsági tisztiiskolát, ahol mindenki megtanulta a dalt,
Dole kamen, gore nebo.
Oj, Bilećo, bog te jebo! *
Le is fordítottam cimboráimnak, nyihogtak, s arra jutottunk,
Ők is ilyenféléket gajdolgattak garnizonjaikban.
Ottlikot meséltem nekik, iskolát a határon, mert a miénk ilyen volt,
Határon határeset. Reggelenként magunkra húztuk a drillt,

Ötágú csillag volt minden gombján, sapkánkon, melynek
Neve *titovka*, vörös, hímzett csillag trónolt, homlokunk közepébe sütve,
Tudatunkba tetoválva. De éjjelenként hazaszöktem, anyám nyelvén
Beszéltem ilyenkor. Reggel szememre vetették leosztott bajtársaim,
Hiába kutatták álmomat. *Élessel* lőttünk rengeteget,
Meséltem cimboráimnak, s kilencvenötben itt az eredménye,
Megtanultuk a szakmát, hullik a nép, legyek ősszel mindahányan.
Rengeteget lőttünk élessel, *minden* fegyverből.
És *nem tanították*, mi a béke! Aztán megmutattam egy képet,
Ez az én *multietnikus* szakaszom, ottan, Biletyán, 1970/71-ben,
A gyalogsági tartalékos tisztképző iskolában.

Ők a társaim: szerbek, horvátok, szlovének, montenegróiak,
Bosnyákok, macedónok, a félre néző: albán, mi meg ketten,
Szélre dobva. Vajdaságból, a hadizsákmányból.
Ajándék marhák, egymás mellett.
Összetartozunk. Egyikünk szlovák, másikunk magyar...

Ez meg hogy lehet, csodálkoztak szesztestvéreim Dengelegen,
Háta mögött fényes világnak, csöndes, sör-bor demokráciában,
Sántikálva az európai úton, amely pillanatnyilag
A budi oldaláig vezetett; mindnyájunknak kedves volt
E kis épület, az udvar közepén.
Az óvoda felől oda lehetett látni, mint hugyozzuk oldalba a falat.
Asszonyok jártak azon az úton szombat reggelenként, mert a férfiak
Mind a kocsmában ültek, vagy épp a retyó oldalát támasztották.
De kicsire nem adott senki sem, különösen Lajos nem,
Aki nyugdíjas alezredes, de én megtiszteltem, óbester úrnak
Szólítottam, mint a híres, Berlint meggázoló Hadik Andráshoz szóltak
Annak idején. Mi csak a pozsonyi röpteret *gázoltuk meg*, mondta
Óbester úr Lajos, hatvannyolcban, akkor én hadnagyocska voltam,
S azt sem tudtuk hova és miért *visznek* minket.
De ottan a magyarok, az ottaniak, azonnal mellünknek
Szegezték, mit kerestek itt, miért nehezítitek a mi keserves életünket?
Elég bajunk van *felebarátainkkal* nélkületek is.
Inváziótokat *hetedíziglen* éreztetik majd velünk. Minden rosszat
Nyakunkba varrnak ezután. Intervenciótok nem fölszabadítás!
A földbe gázoltok minket, hát TESTVÉREK vagytok ti?
Egy kiskatona meglódult hazafelé, de lefogtuk, erőnek
Erejével megszállóvá tettük, így jobb volt néki, mert börtönben
Kötött volna ki. Ülhetett volna jó pár évet megbuggyant agya miatt.

Aztán azért rendbejött, csak nem beszélt senkivel, nem írt haza
Levelet, postáját sem fogadta, éjszakánként hangosan
Felsírt, ám nem egyedül...
Az én néhai katonatársaim meg szétszóródtak, mondtam,
Egymással szemben álló ország-hadsereg bakái lettek,
A fiaik is, esküdt ellenségek!
Ilyen nincs, mondogattátok drága testvéreim a szeszben,
Az Úrban, ilyen nem lehet, ráztátok fejeteket.
Csak óbester úr Lajos hümmögött, talán mégis lehet, talán mégis...

A házikó fala megszáradt szombati szapora látogatásaink után,
Ám húgyszaga vágott. Valami hajszálvonalak maradtak
Emlékül a mészen, mint évmilliók mutatóujjának nyoma
Hegyek hasában, márványtömbben, örök időkre, biztos mementónak.
Dombocska tetején ősi román templom, némi gótikával,
Környül cinterem. Helyben elesett német katonák
Közös sírját jelölő fakereszt. Füvek alatt, gyökerek között
Titkos folyosórendszerek, alvilági falum *ipszilonos* erezete.
Főútja Buják váráig vezeti vakondmód a menekülőt, szeszcsempészt,
Megbékélt lelkeket. Úristen szolgáit.

Domb alatt piheg befogadó falum, bokrok mélyén rejtett madárkafészek.
Kétszer két sorban csibor-házak másznak; közbül, Zagyva felé
Tisza felé poroszkáló patakocska. Hazaüzentem
Hullámaival naponta a hídról, melyet hadászatilag megerősítettek
És jegyeztek azokon a *szigorúan bizalmas és titkos* térképeken,
Melyekre pirossal és kékkel cirkalmaznak életet és halált.
Tankcsapás vezetett volna keresztül rajta
Valami újabb honvédő háborúban.
De csak én jártam erre szelíden reggelenként, iskolába menet.
Köröttem csikó diákjaim.

Kilencvenkilenc nyarán folyammá duzzadt az erecske.
Lássuk a lelkét! Higgyük ŐSEREJÉT!

Lent a kő, fönt az ég.
Ó, Biletya, Isten ba...on meg!*

Egyházasdengeleg, 1999. augusztus – szeptember
Petőfibánya, 2005. február – április. 2024. szeptember 2–6.